

Ljubljana 15. april 1895.

Cenjani!

In medias res: Zna se kada kome zvona zvone...

Probudivši se iz omamljenosti osetih tako blisku ali ipak udaljenu osobu vremena Vašeg preko koje Vas mogu obavestiti o bedi svojoj. Da se ne razotkrije, da ne zažali, da ne odustane; ništa se ne sme! - moram joj verovati.

Kroz još zamagljene vidike primećujem naginje se nada mnom ljubazna bolničarka. Sa ohrabrujućim osmehom, nudi mi piti i hladnom krpom znoj otire sa mog čela. Kroz izmaglicu posmatram neobrazovano čovečanstvo kako se miče. Leže na posteljama okrvavljenih glava, povezanih udova. U dubokoj unutrašnjosti mojoj čujem njihove uzdisaje i vapaje. Pijem. Osmehnem se zahvalno i zažmurim da bih što pre mir svoj stekao. U navratima se još uvek gubim u nekoj dremljivosti. Sviće lagano. Sveća senke duge baca, a u nepreglednom prostranstvu tačkaste zvezdice sijaju tako čudno i gusto kao sinoć! kada je naš Henrik otišao Tamo... Polako mi se sećanje vraća.

Iz Ljubljane sam - ako ne baš iz Vašeg kraja - slovenačko devojčce, a pre zime mi valja dete roditi. Njegov otac k meni ne može. Stisnuti smo - ali šta ja pričam. To je zapravo ono čega nema i ja na to ne mogu uticati - zato se Vama obraćam i od Vas pomoć tražim.

Slučajno sam u časopisu "Literatura", br. 6 za 1989. ovo čitala. Nadam se da se ne radi o literarnom maštanju. Zašto uostalom. Već broj 5 je bio oglašen kao poslednji prošlogodišnji.

Raspis o Vašem cenjenom takmičenju koje će danas započeto biti. Rukopise žiri nema nameru uključiti. Žalim, što neko među Vama ljudi i žene ne ume na daljinu komunicirati. Znači, nadati mi se je da nađoh duha koji ume pisaćom mašinom rukovati da bi moj jezik jednostavnijim stvorio - o, da znam, pomešala sam sve, Janežiča, Pleteršnika, Breznika, Ramovša, Bajca, Bezla, Urbančiča, Pogoreliča, Toporišiča, Vugu,... - i pri tom još i pismo prekjučerašnjima poslati. Da imam želja više, ne bi mi se neumesnim činile, čak ako bih Vam honorarom, ili ne daj Bože, nagradom bar malo troškove nadoknadila. Troškove koje ćete imati. Pa Sokoli će morati bar jesti i piti - rad izgrađuje, verujem.

A sada na posao! Događaj je takav da ga je mogao Stvoritelj jedino, nikako snimatelj, ili umetnik shvatiti. Ali, kojim se ipak - pomisliće neko; matora i u fantastici preteruje, da bi događaj koji i zakoni prirode nadvišuju kao istiniti, pokušala razjasniti. Takvom velim: Seti se reči Don Huana: u tajanstvenom svetu živimo i jučerašnja neobičnost postaje svakidašnjica; današnja ekstremnost

sutrašnja norma. I dodajem: ali to "sutra" još moramo ustanoviti. Skoro razumete, čemu...

Deseta sam kći jednog stajskog momka i sirote spremačice. Teško su nas roditelji odgojili, ali su našli vremena da u nas usade ljubav prema knjizi. Čitati, čitati i opet čitati govorili su uvek. A kako i da ne govore. Zašto naš rod, kada je od pamtiveka rod blizak i rod slugu, a već petnaest pokolenja čita: Prvi je na tu raskoš navikao moj pra...ded, fanatičan luteranac. Dobri blagi baron Khisel ga je u mladosti za knjižara u Fužinama uzeo. Kasnije kada je pop Hrenovo vreme došlo, ostareli čovečuljak, sebi se i svojim mir nađe kod plemenitih Codelijih. Umeo je rašljama vodu nalaziti. I pra...baka je rukama bolesne isceljivala. Bavili smo se tako zamalo svim strukama i ljudskim veštinama, i tako je žarka želja sve više i više i sve dalje gurala nas. Crkveni miš drugačije i ne može nego želeti svim žarom - tako je majka stalno naglašavala, otac je govorio: Voljom se sve doseći može! Znanje i gvozdena vrata otvara. I predano sam želela knjige. Tako strašno sam ih želela da ni primetila nisam kako sam ih počela otvarati, i kada sam sa guskama uzletela, odrpanka jedna oko Kodeljevog dvorca, umesto proste mašte događaji su preplavili glavu. Tek unazad od noći one kada u baronovu knjižnicu zalutah telom i duhom počelo se klupko odmotavati i shvatih odakle se stvorio metež u mojoj glavi. Prepoznavala sam poruku za porukom; kod Platona, Jambula, Morusa, Kampanela, Fransisa Bekona, de Beržeraka, Merserija, de la Bretona, Kabeta, Velsa,... Da, da Velsa! Pretpostavimo, Bajt - prodavnica svetova - misli šta hoće, ali dođe vreme kada se stalnost sila stvaranja prospe na veliko. Zastrašujuća teorija, da samo čovek moć doseći može. Upamtite šta Vam govorim! Već u prvoj godini nakon otkrića ove svoje sposobnosti provalila sam u preko tri stotine biblioteka - ličnih, gimnazijskih, fakultetskih, manastirskih, radničko prosvetnih, crkvenih - bilo duhom ili telesno i pohlepno čitala sve. Možete misliti koliko mi je glava od toga narasla, a baš ništa nisam zaboravila! U toj novoj stvarnosti nestajala sam ponekad posle nedeljnog odlaska u crkvu. Izgubim se u šumi ka Golovcu, a duša moja peva stihove koje Cankar sastavi:

Dozvoli mi da gledam Gospode, dane prelepe one, koje nam opisuju, Tolstoj i Belami!

Ali potpuno me nisu ubedili ni Platon, ni Verse, ni Volter, ni Sovestr... Nekako su bile sanjarske njihove poruke, ocenila sam. Ja sam, pored budnih probuđena želela da gledam u budućnost. Sve sam detaljno htela da osmotrim: šta će biti sa mnom, sa mojima, kuda idu Slovenci. Sve. I polako su pitanja počela dobijati odgovore.

Često smo praznicima odlazili na prepodnevnu misu u Trnovo, posle toga smo uvek odlazili ujaku i ujni u baštu na porodični skup.

Što se mene tiče sve je bilo odlučeno na Veliki petak, jednom. Ja u ženskom društvu, Henrik u muškom. Pogledali smo jedno drugo u oči cepajući večnost i stavili jedno drugom do znanja: Ti si moja Julija! Ti si moj Romeo! I nikada nam kasnije nije palo na pamet da izjavljujemo ljubav, zašto bi, znalo se, tako je i bilo. Rastao je moj Simplificij kao biljka u polju, kao vuče među vukovima. Njegov otac je izučio vrtlarski zanat, podmladio se! Snašao se ubrzo. Prodavao je subotom cveće ili sočivo i posle preko nedelje živeo kao gospoda između Šestice i Šmarne gore. I još svuda naokolo na okupu su bila braća sa kriglama i posmatrajući njih u tom se trenutku mogla primetiti Lesažeova teza, koju je mnogo kasnije i dr. Mencinger potvrdio - da đavo čuči zatočen u boci - varljiv je. Pratio je modu, pa je naš vrtlar i sa mnogim damama viđan - čak i sa gospođama - njemu je cvetalo. Pored svega posle jedne propijene noći do jutra je ostao sa kafanskom devojkom... Dete je retko viđalo oca. Ali kasnije je pričao, da je o ocu skoro sve znao i da ga je već u namerama mogao prozreti. Znao je da je otac hteo da ode tužnom Soholu, da bi prihvatio ponudu

gradskih očeva, da osnuje dobrovoljnu vatrogasnu brigadu. Na drugoj strani govorili su da se na vatrogasnim zabavama najbolje nauči kako jednom starčiću dolikuje piti. Otac je voleo da razmišlja; kako je nepopustljivo narodan bio: krv mu je u oči navrla na logorovanju 1869 u Vižmarju. Blajvajs je svoj govor oprezno započeo zaključnom rečenicom: Dajte nam Sloveniju! Momci su, misleći na tvrdnje Nemaca iz onog vremena, da kroz par decenija Slovenaca više neće biti, suprotstavili se tako da to do groba neće zaboraviti. Kako je dušom žalio kada je '71 doznao za krah Pariske komune! Kako je žalio Karlovu smrt, kako ju je domaće nazivao. Ali kako je on doznao da je u Novom svetu Prvog maja 1886. u Čikagu radništvo pobijeno, slomilo se nešto u njemu. Nije pio više radoznalosti radi, već da utoli tugu. Ali svršeno je s njim tek predprošle godine, kada je dr M. objavio da ubijaju nas Slovence. Tada je definitivno nestao. Počelo se pričati da je stajski momak i kočijaš u Beču (confratur Đorđević); koji je nekada radio u semenari i da nije izdržao strogo vaspitanje; da nosi velike brkove; da je čovek posebnog kova; da provaljuje u trezore za potrebe tajne anarhističke lože; da sprema atentate na krunisane (confratur Conrad - tajni agent); da može čarobnom kuglom podrediti devojkicu i žene, da će jednog dana gvozdenim putem doći u obećanu zemlju...i tako dalje... Po pravdi i savesti tvrdim da bi moj Henrik ostao nestalim zauvek da mene sreo nije. Ptičica bez pravog gnezda bežala je od kuće katkada - čak do Trsta, i ogledala se u vodi na holu San Karla, ali su ga žandari uvek majci vraćali. Nije prestajao sanjariti o lagodnom životu! Ugledao se na oca. Još više je želeo ugledati se na oca od onog dana kada ga je sa sobom otac odveo u krčmu. Komšiluk je pričao ovo i ono, i reč je na novac bačena. Ocu je pala na pamet srećna misao. Neko bi i naše blagajne mogao pružiti ruke (c D). Te misli mu ne dadoše mira, kao da mu je đavo na ramenu stajao! Probdeo je prošle nedelje u grmlju pored crkve dok su okupljani đarovi. Sa njim je bio neki bogat momak koji je sve ali ne i dovoljno nestašluka. Šunjali su se kao jazavci. I valjda baš na Svetu nedelju Henrik se nađe unutra. Stajao je pred novcem složenim u stubiće. I sada ga zadesi najveća slabost - uzeti nije ni krunicu mogao. Ni ja u bibliotekama pozajmiti knjigu nisam mogla. Kada smo se sreli drugi put sve smo videli. Treći put smo se dogovorili za nedeljni izlet na Studenac. Imali smo 17 godina i vreme je bilo na našoj strani, žurili smo da bi videli lepotu prirode. Već ludosti su budile interesovanje u društvu, a nas su posebno ogovarali. Kažu da u duhu vidimo svetove srećnije i pravednije od najboljih i svemogućih. Zašto nam je nedeljni put bio srećan. Odlazemo dolazak sa mnogim stankama i ljubaznim promatranjima, hrane i pića imamo sa sobom, ljuljaju nas ljubav i sunce. Odjednom ispred nas se uzdiže veliki zid! Uspnemo se gore - iznenada se nađosmo držeći se za ruke - ujedinjujući zauvek - pred odlučujućim korakom. Zašto i kako ne znamo, ali ljubav je silna pretesno joj je u nama, htela bi poplaviti svet, preliti se preko svih čaša... U tom momentu skočismo na zid - prizemljili smo se - neka niko ne pomisli da sada izgovaram laž - besedu - ona putuje iz godine Druge Internacionale u leto 1880. u sred prazničkog raspoloženja dolazi. Car Franjo Josif je i sam zadovoljan i očaran i šeta među sadnicama osrednjeg drvoreda...

Sada sve ovo a posle je sve bilo drugačije. Istina već peta godina prolazi, a ja sam služavka Pod skalico, istina tako se isto i Henrik mučio od jutra do mraka - od proleća do jeseni kao radnik na njivi, preko zime kao ložič. Nokti su mu se polomili i ruke ogrubele još do Božića one godine. Još uvek nismo verovali opomenama majki naših da život nije samo pesma, ipak radovali smo se jedno drugom. Svi dani su bili sretni kada smo bili zajedno!

Hteli smo zaći i u vremena u kojima su se mogli naći mnogi glumci, plesačice, hodači na žici - živi. Srećni smo se podsmevali tvrdnji, da je ljubav isto kao Kaenovo znamenje u rod ljudski utkano prokletstvo. Zapali smo i u ozbiljnije situacije! Sećam se kada smo Arhimedu prikazali tačku jednom, a drugi put nismo ni gredu istesati mogli. Ili kada smo videli varnice nesrećnih. Ili kada smo helikopterom uzleteli, da bi se Leonardo održao. Ili kada smo slušali Galilejeve teorije. Ili kada se Kristu slomio

vrč. Hodali smo kroz život otvorenih očiju, hrlili smo nesnosno i neumorno ka sve jačoj i jačoj svetlosti.

Henrik se kraj mene navikao ne samo na marljivost, polakomio se za mudročću. Bio je poslušan kada sam ga terala da uči i ubrzo je tečno svu literaturu. Mlado i staro ga je imitiralo i predstavljalo kao naučnika. Odbacio je rečnik za par dana, ali je i on meni bio od koristi! Zameram ustvari Henriku što nikada neće biti ozbiljan literaran tip. Na tu opasku on se grohotom nasmeje, tako da jedva dođe do daha. U Lučane sa one strane kraj Činivca gde je imao rodbinu, takve tipove zovu čitaocima stajskih životinja. Kasnije je čitao Erjaveca. Iz putne torbe izvadih potvrdu letopisa Matice Slovenačke. Radi se o raznim metaforama. Nikada neće literata, može biti samo pismen čovek.

Mnogo vremena smo proveli i bez knjiga: ja sam mu pričala o stvarima o kojima sam čitala. Voleo je da sluša sve, nezavisno da li se odnosi na položaj radničke klase u Engleskoj, ili na zvezdu Kec, ili na Kekeca. Želeo je da pomogne momku u Gorenjskoj kao i Džonu kod Lajdena - čak smo išli pogledati njegovo ubogo telo - ali zapamtio je samo onu istinu koja nam je odgovarala.

Najviše od svega mogle su nas ganuti tvrđave i dvorci! Obišli smo svu ljubljansku gospodu kao i onu iz okoline. Ubrzo spoznasm da je atmosfera u Fužini, u Selu i Kodeljevini nesnosna (sada znamo da je skrivano od preduzeća Giva i Staninvesta jedna vežbaonica - još uvek ne možemo raspoznati da li su te devojk e i mladići Sokoli ili turisti), na Gradu (zbog renoviranja) jedva izdrživo. No Rakovnik nam je prijao, ali svo vreme nas je bilo pomalo sram i nismo se mogli osloboditi iz uzdi (razumljivo, ako znamo da dvorac današnji pripada pobožnim), nezaboravni su, međutim, događaji na Bokalcama i u okolini. Čuli smo jednom da u okolini izvora u šumici pored tvrđave živi veličanstvena i ogromna četvoronoga zmija, koja proganja one koji su u smrtnom grehu. Više puta smo je hteli kušati, ali je nije bilo na videlu. Zamislili smo se: možda želi nenadano da nas prepadne. Uputismo se u Veronu, da nas otac Lorenzo osveti, kako je to nama priličilo, ali smo mu pri tome morali obećati, da ćemo učiti od istorije, te naše jedine nauke. Od tada svoj mir našosmo u bokalskim vrtovima (njeni današnji prebivaoci, koji uspomenu na zmiiju ne čuvaju istinito i prošlost prekomerno zanemaruju, a baš ta prošlost njih poništava). Još Matija baron Štroblhof, zaslužan je za današnju arhitekturu dvorca, nas nije izbacio, slepi miš je bio začuđen: ali mi smo već u zlatnom veku Aleksandra Kolentajna?!

Ali i toj našoj neobuzdanosti bio je kraj. Na takav dugo nismo smeli ni pomisliti: kapela u Kodeljevini. Nekada ipak izbegnemo i pobedimo poslednju pomisao. Neke noći kada nam ništa nije smetalo, lupkanje kegli, uljani vazduh koji miriše na luk i kranjske kobasice, ulazimo u rastvorljivu lepotu i zvuci daljine odnesu nas u neku neodređenu davninu u sredinu ponoćne mise. Otac poje osmi psalm - Veselovog prevoda:

Pa malo ga pod Sobom ponizi, slavom i čestitošću ovenčavši ga, da gospodari čovek tvoj nad tvojim rukama stvorenim.

I ovog trenutka, iznenada, preseče nas srušeni Ecce homo, ipak ne Sapienti sat - Homo sapiens! sa nama kreće ka Homo mensuru i vidimo dole kraj orgulja da Slovenac Slovenca tuče. Brata mori i teži od čuvene Liberte, Egalite, Fraternite ka hitnije, više, jače! I kraj je sadašnjici pod nebeskom predstavom Jelovskom naše stalne poniznosti, gde su bili naši drugovi i drugovi ostaćemo, kraj pohlepnosti, gde su bili naši Slovenci i Slovenci ostaćemo. Zašto, psalm nam je rekao: i nas dvoje smo odabrani svi jednako izglasani, a neki manje, drugi više. Duboka srca i široke duše imamo i ne bi bilo zlodela da povedemo rod naš i rod čovečanstva u godinu 4000-tu, ali bez Abadonove pomoći! Zašto je ovde budućnost presudan trenutak, a

dozvoljavamo joj da bezbrižno prolazi, to je! Ali: Tomorrow belongs to me!

Opijeni zađosmo u Fužinske Toplice i u momentu kada noć više nije noć, a jutro još nema, uživali smo u slasti doživljaja u kome bi hteo ostati čovek za sva vremena: tako jako smo se držali za ruke, da smo se iznenada našli nasred srušenog prelaza kraj Ljubljanice ali u 1970. godini, kada i širu okolinu pripremaju za izgradnju Štefanskog naselja. Sada su se nama tek svi svetovi na svetu ukazali! Teško sam se navikla na dolaske u budućnost, najrađe sam kod kuće, ali s druge strane Henrik nije imao mira.

Dosta znanja nam se nakupilo vremenom! Pred aparatima za igru u Monte Karlu sanjarili smo sa nekim Lukasom i Reganom o ratu zvezda. Tesli smo prišapnuli, da bi mogli energiju kao strelom prenositi. Milorada Pavića tešili smo u dugim noćima, kada su Hazari već sanjali o njemu. Često smo išli i gledali šta radi naš vršnjak, mladi Anton Kodelj, veseliji i pun iskrica mašte! Kakvo nam oduševljenje donosi, vožnja Bencovim motornim kočijama u 1898. godini. To je prvi auto na Balkanu! Putujemo u Nicu. Sa uživanjem udišemo mirisni vazduh, koji obogaćuje prolećno cveće. Šetamo duž saobraćajnica i prelazimo raskršća. Usput sa radošću očekujemo dan kada će Anton uspeti preneti slike na daljinu.

U vaše vreme tek od prošlog avgusta dolazimo. Poziva nas slasno obilje po bibliotekama. Sa zahvalnošću se sećamo već pezionisane gospođe Smole iz radničke biblioteke, i njene mlade saradnice Metke, i svih drugih službenika i službenica - takođe i u pionirskoj biblioteci, i u biblioteci Jožeta Mazovca. Ali u Nuk nerado odlazimo - prevelikom nam se čini zgrada Plečnikova!

Mnogo smo dobili ovih meseci! Sakupljali smo obaveštenja jedna za drugim! Najpre France sa Pingvinskih ostrva! Posle Bradburi, koji mi je pomogao da shvatim da je moja memorija, koja Henriku i meni toliko zadovoljstva pričinjava, društveno korisna i da nikada ne bi trebala posustati! I istinito me je ganuo Hans-Martin Šoner, kada mi je u toku mog poslednjeg redigovanja Okologie nach Nietzsche namignuo rekavši: "Nije sve što sija zlato!" Od tada sam u diskusijama sa Fransisom Bekonom oštirija, priznajem, i sa Sokratom strpljivija, jer stari čovek bi ma šta ipak mogao i ispustiti u izlaganju.

Kako me je iznenadilo kada sam jednog lepog dana pročitala poruku - Prostor ide do đavola! Usput pitam vas da li znate autora? Ne sećam ga se, a i Mladine iz 1963. više ne mogu naći. Sada, kada znam, da ću imati dete, radosna sam. Često dotaknem trbuh i volim gledati sunce na zalasku: nekada će se ugasiti i ono... Što nam je činiti? Quo vadis... I ko smo i šta smo? Doktor Mencinger je kroz đavolja usta progovorio: Metež gornji, koji u nas uvlači bezbrojne strasti i bede - kaos, u njemu plove eros i autieras, ljubav i mržnja. S ljubavlju rađati, s mržnjom umreti - to su kretanja do kojih se među zemljanima životna bitka vodi.

Tome se kraj nazire - tvrdim!

Zašto naš dolazak ovamo najavljen prošlog avgusta ne može biti! Da smo se odmah po najavi, skoro zbog gluposti tu i našli - ja sam se spotakla, a Henrik je loveći me, izgubio ravnotežu i tako svaka posledica ima svoj uzrok kao i sve drugo! Stojimo tako iznenađeni pred dvorcem u Fužinama - oj, kako ga je tužno gledati ali i raduju me Cunjakovi planovi. Spremni smo i kućni duhovi zamka postati čak. Posle neka nas nezadrživa sila, po stopama mnogim, odnese preko mosta i dalje putem sećanja i drugarstva. Dolazimo na raskrsnicu Trpinčeve i Litijske ceste i vidimo razmimoilaženje: kakvo zamisliti ne bismo mogli: Kupe i jarci, a sa leve strane kraj Puta ne baš estetski odgovarajuću vrlo čudnu crvenu zemlju dovoze. Čudimo se kiperima, ali Henrik znalački primeti: Ni cvet ni voćka na ovoj zemlji u ljubavi neće

rasti. I zaista je drugačije izgledala od drugih - kao da uzima a da ne daje. I nešto kao večiti vetar je dolazilo sa Golovca. Još smo se pošalili, da će kozama tek sada neka hrana stići - i onako su je dovoljno izgubili kada je vojska civilima ustupila taj zemljani trougao za obradu - a zaboravili su ga obraditi. Ostalo bi više hrane da zima kod nas takva nije bila - neobično tvrda i luda da već deset godina takve nije bilo. I za kraj marta nam je priroda mnogo kiše podarila pa smo kod nas u šetnji po suncu dolazili. I još toga lepog smo preživeli - sećam se kada su deca iz Bizovika motornu letelicu puštali - i tako smo želeli da kraj nas sleti! Ali znaš sve vreme kraj Zasipine hodamo, tako smo je nazvali, i primetismo da se kao krtica pri rovanju i izbacivanju zamara! Sama je ! Niko i nizašta kod nje ne dolazi. Ništa ne raste na zemlji. A ona ne staje - radi - čini nam se da je popunjena! Sva je široka kao da je trudna. Podseti to nas na naše dete i primetismo da nam misli beže, pa smo shvatili da tu nešto nije u redu. Grebemo malo prstima po zemlji toj, liči na terra rosu, ali se toliko razlikuje! Svašta nalazimo, ali tu nema ničeg obrazovanog, ničeg izvajanog, sve kao da još oblika nema, kao da se sprema da nešto tek postane, unesimo neku ideju... Bojim se... Sećam se vesti sa ovim naslovom: Džek Fini, npr., neka žena izgubi psa, koga već dve godine nema; šesnaestogodišnja devojčica se pojavljuje u prevelikoj spavaćici i opet je kao svoja jedanaestogodišnja prilika. U užasu pomišljamo: zabuna u vremenu - možda je i u materiji?! Ovo nisu vetrenjače! Posmatramo dalje, zanima nas sudbina našeg deteta a i naša. Od kako smo bezbrižni i sretni se hteli pridružiti svima onima koji po Putu su šetali, prošle nedelje, nešto nas nastoji ubediti da je ovo neko zatišje pred buru. Pred provalom istine, koju mi već poznajemo, ako je još uvek skrivati moramo, na to možemo uticati, na lepo zviždukanje, ili lepom pevanju i muzici iz muzičke kutije: Laž raskoši ne volim, ali u srcu sam bogat! Pa, kako jesti, kako spavati, kako na svetu živeti, učila me je mati... samo zbog dobrote tvoje živim ja...

I meni će dete nekada zahvalno biti, za dar života? Šta li ga čeka? I tog trenutka me pod srcem preseče, kao da se je uzburkano prvi put pomerilo! Šapućem Henriku: Moramo se uveriti u budućnost - upoznati je, a on će meni: Šta bude biće, sve mi je jedno! Proučavam šta se događa?! Poći ću sa tobom, pokušaćemo ugovoriti, ali obraća mi se mudro: S njim ne! Greh bi bio da ga u nemaru izgubiš!

Sada kada sam pogrešila jer me je doktor zbunio, kroz pritvorene vekove vidim kako usamljenoj šapuću: još nedelju dana odmora!

Razmišljam kako smo u žurbi svoju istinu zaboravili i znam da bih sa Henrikom morala ostati. Ili u Vaše vreme doći...

Sinoć smo spremili kolica, sa našim stvarima i odećom. Henrik se toplo obukao i u toj gustoj i poznoj noći krenusmo k Vama. Vremenski se prebacimo k Vama i shvatimo da smo se prebrojali: kod Vas je skoro dan! Zaboravili smo na letnje vreme. Niste samo nominalno već i suštinski promenili vreme! Ali šta je, tu je! Na Putu još je bilo šetača, a ovaj ili onaj kao glupavo tele gleda u nas ne znajući odakle smo se stvorili. Ali nemamo vremena da se obaziremo. Ozbiljni smo. Ako je ovo mala odiseja za čovečanstvo za nas je to najveća proba. Ne ljubismo se, gore mi ruku Henrik stišće. Ja ne mogu da gledam kako će nestati, i mislimo za mene k nama, za njega u budućnost i započinje svoj put...

Zamišljeno sam koračala kroz travu pored donje Hruščice, mimo Gornje i Štepanjeg sela, nadajući se i očekujući novosti, da ne bi o meni gospoda kod kuće brinula. Često zastanem da oslušnem srce naše... Konačno mi se Henrik javi: kaže, sreo je Aelito, deo puta proveo je pored Drejčka i sa tri Marsovca, sa svemirskim pilotom Laslom Bigsom, posmatrao čelične šupljine i obližnju životinjsku farmu, proputovao je mimo nekog krasnog ludog sveta ali ne zna kako mu je ime, naleteo je na Gordona Pima - namerno su zašli u 1984. - divili su se kometi koju je pronašao

František Behunek i kasnije oko toga brinuo i diskutovao sa Klarkom, rukovao se i sa Ambrožem Birkom itd. Razmišljam, približavajući se gradu, da ga čeka dug put. Ako ne bude umeo - kako ja već ne bih - a previše sam radoznala - teško se borim sa željama. Šta ako Tonybee ima pravo i ako čekaju nas još 1.743.000 civilizacije... Javljeno mi je da je uspeo izboriti se Agentom Druge galaktičke vlade i da je blizu Zelandije. A ja se krećem kroz mir i mrak. Nije baš najpristojnije za jednu devojkicu. Prilazim Stolnici i nalazim se kraj Robove fontane kada je pozvonilo 11:15. Svi već spavaju. Zar se ljudi umaraju od šetnji osunčanom stranom?! Ovu nedelju zapamtićemo kao vesnik proleća, mislim, a ništa ne znam. Neki čudan tip je oko 4. aprila obavestio društvo kako je prošle večeri osetio podrhtavanje tla. Naravno niko to ozbiljno ne shvata. Titanik smo koji plovi ka svojoj sudbini. Čujem neku tutnjavu iz zemlje koju Henrik želi nadglasati i kaže da je došao negde, gde je oduševljen krajolikom, koji podseća na dom. Svuda unaokolo je trag Božije reči: obilje raznovrsnog drveća dobrog za prehranu i lepog za gledati i drvo života i istine (dobra i zla) su ovde. Neverovatno je lepo ovde! Čujem ga kako šapuće - svakog momenta saznajem više, ovde sve beži, izdahne. Izveo sam sve iz sebe i vidim sve do dna Sizifovog suda... Čujem kako odlazi u daljinu. Skupio sam snagu! Bez mene je otišao, zamalo da mu poručim: ostani tamo, ostani tamo gde si mudar i jak! Budi slobodan! Nije me slušao i skoro je Tamo i dospelo... Kuće oko mene stenju, krovovi lete, i bol me obuzima, ali čujem Henrika kako kaže: Zasipina se je raširila do horizonta. Nekadašnji zasadi lotosa je prekrivaju. Čovečanstvo se šeta od Nikuda ka Nigde. Neko se podsmeva. Niko neće na drugo mesto otići ni prekoračiti liniju. Napraviš li novi korak opet si Tamo gde si i ranije bio i gde jesi. Đavo je ogroman, mogli bi se uplašiti, ali njima je sve jedno, ne baca ni senku. Svako bi morao Tamo otići, jer ovde se osećaš kao Anton. Naći ćemo put Tamo jer čovek pripada svetu, gde sinovi primaju veru i moralni su, znaju amove... Od tih Henrikovih reči groznih razbudih se iz omamljenosti... Svo vreme osećam da se odmiče od mene i da više neće govoriti. Počeo je da se smeje. Neke meni neznane Aristotelove misli mu u glavu dolaze, ne vidim ni senku više... Pažnja, sada će možda progovoriti... Da, da! Iznenada prepoznajem je kao telo svog tela, sve veće i veće je, da imam osećaj da mi se udovi udaljavaju, a grudi postaju ogromne kao kupole Svetog Petra u Rimu i penju se u nebo. Vrhovi tela se u pomrčini gube i gubim osećaj za njih. Ali unutrašnjost ostaje. Ogromna provalija između uma mojega i stvarnosti. Stavljam ruke pred oči da ne gledam promene i razilaženje i čekam da okolina okameni i da vreme stane. Tada ćemo pamtiti Uskrs, kažem Vam, bilo je upisano i mora se ispuniti: uzdizanje nam predstoji...

Došlo je vreme da stanemo kao muž i žena udruženi. Uvek smo u istoriji dozvoljavali da nas drugi spašavaju, a sada se moramo spasiti sami - moramo spasiti i ostale jer smo izabrani među izuzetnima za to. Pomozite mi da ovde opet Henrika dozovem jer sama ne mogu uspeti. Zovite ga! Zovite cenjene takmičare i takmičarke Vaše i druge ljude dobre volje da pomognu. Nemamo vremena na pretek. Drugu mom sve će pa čak i lotos pobeći, nestati. Neće imati od čega da živi. Moramo uporno misliti. Znete onu - ljubav na usta ulazi. Ko i do lotosa dođe namučiće se jer je posebna muka kući ga odneti. Lotos ne hoda sam. I to nije volja naša! Znam mnogi putevi vode ka rešenju, ali samo je Jedan onaj pravi!

Bilo bi najjednostavnije da putujemo napred i tako će čvor biti razvezan. "Sa mudrošću svetlog mača!" A ko će stići u budućnost? Ja ovako potpuno sama ne. Pitam Vas da li me neko do Henrika dovesti zna. Ili možda znate dvojicu, preciznije rečeno dvoje koje bi ljubav silna tamo odvela. Potrebno je samo Henrika razbuditi. Možda mogu da sednem u vazduhoplov i za određeno vreme se nađem Tamo? Doktor Ajnštajn mi je nemoćno jezik pokazao, kao malo dete... Ako nauka ne zna put možda mi magija može pomoći... Zasipinu moram posetiti bar uz pomoć Sokola. Neka kod Frančiškanske crkve uđu u autobus br. 20 i izađu kod okretišta u Novoj Fužini. Neka koračaju pravo još deset koraka ne obazirući se na Ljubljanicu,

Tripničevo, Žimo i Troto. Tih deset koraka po Putu neka naprave i kod dvanaestog drveta s leve strane memorijalnog drvoreda neka se okrenu stajaće pred Zasipinom. Manje je udobna linija 13. Potrebno je vratiti se par stotina koraka nazad do odvajanja za Litijsku cestu ka Putu. Automobile ili motorcikle ostavite kod električne centrale 3, tik kraj mosta, uz gostionicu Babnik, koja će brinuti o osveženju. Ako je dan lep posluženje možete očekivati i u vrtu. Nije mi jasno da li će tako budućnost biti uklonjena. Možda onda neće više pretiti. Da li je budućnost strogi linearni raspored uzroka i posledica ili je budućnost ujedinjenje sveg postojećeg?

Napred, tek sada uviđam da smo sa Henrikom imali pogrešan proračun. Morali smo prethodno proveriti šta je sa zemljom: odakle je dospela, zašto je baš tu... Odakle joj osobine potiču! Gde su je uopšte našli, ko ju je razvio. Da li je to možda van domašaja ljudi. Budi otpadak, budi namera. Zar se iza svega ne skriva plan? Možda je ovde reč o estetskoj obradi krajolika? Da li je planer ovde imao skrivene namere? Da li se to slaže sa viđenjima Sokola? I ako su namere dobre da li je to dovoljno? Plan nekog dobrog "U ime Oca-Sina-Svetoga Duha", ili se radi o dečijoj osveti, razočarenju Jehovinom, novom Velikom potopu?

Dozvolite da se svet dalje sam vrti, a vi dignite čovečanstvo protiv samozvanih krojača istorije! Samo čovečanstvo, čitavo! Obični ljudi će možda pomisliti da se bliži kraj sveta jer će приметiti okupljanje Sokola. Možda će ga raširenih ruku dočekati. Šta znamo o tome? Šta ako ne možemo dalje i ako se sve pokaže kao prevara? Ako ta organizacija i uspe u namerama možda će vrata Raja biti zauvek zatvorena!

Roj pitanja opsega mi glavu. Znam da čekam odgovor na u stvari nepostavljeno pitanje. Vaše vreme je tako dragoceno, a nemate slobodno. Ne snalazim se više, gubim iluzije, bojim se da vremenom i vera me ne napusti. Bog će se valjda smilovati. Ako bih mogla k Vama? To je neverovatno, sežem lopatom tamo gde sam Henrika poslednji put videla - kao da ga nigde nema... Postajem sumnjičava - ne verujem da je sve ovo istina, realnost?! Ne mislim matematički. Da li je uopšte bio tamo i da li je odlazio ne znam. Ja zapravo nisam bila kod Vas već sam o vašem životu obavestena i... Šta da radim? Razmišljam i ne znam! Od tuge ni dobar dan više ne govorim. Sve mi je jedno gde plovim - da li sa Haronom, Noom, ili kod lepe Vide ili Marice ili ću umreti ne dostižući skriveni duh među zvezdama. Ne poričem: nastupiće potop. Za nama, deco naše dece, svi koji me čujete!

Budi čvrst, čeličan čovek. Uverite me bolje ranije nego kasnije da nada moja nije bila uzaludna i da Henrikova pogibija nije uzaludna. Smirujem se i srce mi se greje jer se obraćam na pravu adresu. Takva je moja misao o ovom problemu: Ni nauka ni tehnika, pomaže nam samo mašta! Nestrpljivo čekam Vaše odgovore, imajte ih u glavi svo vreme. Na Linhartovoj 86. Ili još više bih volela da vidim osobu sa kojom bih mogla razgovarati.

Vaša odana Margareta F.

PS: Dužnost mi je da Vas upozorim da je zaključak Henrikov i moj o sudbini Zasipine krajnje pogrešan. Već spomenuti gospodin Fini ustanovio je: Da li ste u opisima đavoljih prijatelja приметili rastući otpor prema sadašnjosti.

Kada sam bio mlad ljudi nisu govorili tako...